

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 299/2010-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. augusta 2010 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s porušením § 1 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, uznesením Okresného súdu Zvolen č. k. 24 Er 415/2008-52 zo 16. februára 2010 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 CoE 78/2010-63 z 21. apríla 2010, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Z., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 4 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s porušením § 1 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, uznesením Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 24 Er 415/2008-52 zo 16. februára 2010 a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 12 CoE 78/2010-63 z 21. apríla 2010.

Zo sťažnosti vyplýva, že zmluvou o postúpení pohľadávky došlo k postúpeniu pohľadávky pozostávajúcej z dlžného poistného, poplatku z omeškania a príslušenstva na sťažovateľku ako postupníčku 7. júla 2005. Postupcom pohľadávky bola P., ktorej predmetom činnosti bolo vykonávanie zdravotného poistenia v zmysle zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľka v sťažnosti najmä uvádza:

«K porušeniu základných práv a slobôd došlo v konaní pred OS ZV sp. zn. 24 Er/415/2008 a následne pred KS BB sp. zn. 12 CoE/78/2010 vedenom voči povinnému – I., spol. s r. o., so sídlom Z. (ďalej len „Povinný“) o vymoženie 341 € s príslušenstvom titulom dlžného poistného na zdravotné poistenia a poplatku z omeškania z poistného na zdravotné poistenie. V predmetnom konaní OS ZV Uznesením sp. zn. 24 Er/415/2008-52 zo dňa 16. 02. 2010, právoplatným dňa 03. 05. 2010 (ďalej len „Uznesenie 1“) uložil Sťažovateľovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podanie urobené elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom v hodnote 1,50 € v lehote 10 dní od doručenia výzvy. Následne KS BB rozhodol Uznesením sp. zn. 12 CoE/78/2010-63 zo dňa 21. 04. 2010, právoplatným dňa 03. 05. 2010 (ďalej len „Uznesenie 2“) o Odvolaní Sťažovateľa voči Uzneseniu 1, pričom súd Uznesením 2 potvrdil Uznesenie 1. Sťažovateľ má za to, že KS BB Uznesením 2 rozhodoval v rozpore so zákonom, v dôsledku čoho došlo k porušeniu zákona a základných práv a slobôd Sťažovateľa, najmä práva Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces (ako základného predpokladu právnej istoty a zákonnosti

v právnom štáte), ale aj porušeniu vlastníckeho práva ako základného súkromnoprávneho inštitútu...

V zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZoSP“), je od súdneho poplatku oslobodené súdne konanie vo veciach zdravotného poistenia, sociálneho zabezpečenia vrátane nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, štátnych sociálnych dávok, sociálnej pomoci a poistenia v nezamestnanosti, aktívnej politiky trhu práce a garančného fondu a poskytovania zdravotnej starostlivosti...

Tak ako predpokladá ZoSP, od súdnych poplatkov môžu byť oslobodené súdne konania na základe ust. § 4 ods. 1 ZoSP, t. j. vecné oslobodenie, alebo od platenia súdnych poplatkov môžu byť oslobodené jednotlivé subjekty na základe ust. § 4 ods. 2 ZoSP, t. j. personálne oslobodenie. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetom konania je vymoženie dlžného poistného na zdravotné poistenie a poplatku z omeškania z dlžnej sumy poistného na zdravotné poistenie, je toto konanie v zmysle ust. § 4 ods. 1 písm. c) ZoSP oslobodené od súdneho poplatku. Keďže od platenia súdneho poplatku nie je oslobodený Sťažovateľ (personálne oslobodenie), ale konanie, v danom prípade ide o vecné oslobodenie od súdnych poplatkov.

Nakoľko došlo k postúpeniu pohľadávky, pri ktorom sa postavenie dlžníka nezhoršuje, resp. zmena veriteľa nemá vplyv na obsah pohľadávky, čo potvrdil už aj samotný súd vo svojom odôvodnení Uznesenia 2. Sťažovateľ má rovnaké práva ako by mal pôvodný veriteľ - DZP. Nakoľko bola DZP pri uplatňovaní svojich pohľadávok vzniknutých zo zdravotného poistenia oslobodená od platenia súdnych poplatkov, toto oslobodenie pri daných pohľadávkach prešlo aj na Sťažovateľa. Nie osoba veriteľa, ale charakter pohľadávky, t. j. nárok vzniknutý z titulu poskytovanej zdravotnej starostlivosti, je právnym dôvodom na oslobodenie od súdnych poplatkov v súdnom konaní o jej uplatňovaní. Porušenie právnych povinností pri zabezpečovaní zdravotnej starostlivosti nemôže viesť k zhoršeniu postavenia veriteľov, alebo nových veriteľov pri uplatňovaní a súdnom vymáhaní takýchto pohľadávok.

Nakoľko je podľa nášho názoru jednoznačné, že pohľadávka zdravotnej poisťovne vyplývajúca zo ZoZP je pohľadávkou zdravotného poistného a poplatku z omeškania, konanie o ktorej je oslobodené od platenia súdnych poplatkov a jedine táto konkrétna

pohľadávka bola postúpená na Sťažovateľa, pričom jej obsah sa postúpením nezmenil, účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a zároveň boli porušené základné práva garantované Ústavou SR a medzinárodnými dohovormi.

Bez ohľadu na nesprávne právne posúdenie žalovaného nároku, jeho právneho základu, poukazujeme na skutočnosť, že Uznesením 2 bol porušený zákon, nakoľko týmto rozhodnutím bola odňatá možnosť Sťažovateľa konať pred súdom. Uznesenie 1 bolo rozhodnutím bez odôvodnenia, pričom Sťažovateľ proti nemu podal odvolanie, avšak nemohol sa vyjadriť ku všetkým okolnostiam na základe ktorých bolo Uznesenie 1 vôbec vydané, nakoľko o nich ani nevedel. Tým že odvolací súd Uznesením 2 potvrdil Uznesenie 1 na základe skutočností, ku ktorým sa nemal Sťažovateľ možnosť vyjadriť, mu bolo odopreté právo na spravodlivý súdny proces. Uznesenie 2 je teda rozhodnutím, ktoré síce potvrdzuje prvostupňové rozhodnutie, avšak na základe odlišných právnych konštrukcií a skutočností (nakoľko prvostupňové ani nie sú známe), čo je v zmysle už ustálenej judikatúry odňatím možnosti konať pred súdom a teda porušením práva na spravodlivý súdny proces. ...

Uvedeným postupom prvostupňového súdu, ako aj odvolacieho súdu bolo Sťažovateľovi zasiahnuté do vlastníckeho práva a následne znemožnená realizácia jeho procesných práv.

Poukazujúc na vyššie uvedené skutočnosti si dovoľujeme uzavrieť, že odvolací súd (ako aj prvostupňový súd) na základe nesprávneho právneho posúdenia veci nekvalifikovali predmet súdneho sporu ako vec, ktorá sa týka zdravotného poistenia a z toho dôvodu údajne nie je konanie oslobodené od platenia súdnych poplatkov. Uvedeným postupom odvolacieho súdu (ako aj prvostupňového súdu) bola zároveň Sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko sa Sťažovateľ nemal možnosť vyjadriť sa k skutočnostiam a prípadne doplniť dôkazy, na základe ktorých rozhodol odvolací súd o odvolaní voči Uzneseniu 1, ktoré nebolo vôbec odôvodnené. Postupom súdov teda došlo k porušeniu zákona a porušeniu základného práva Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces garantované Ústavou SR.

Sťažovateľ považuje Uznesenie 1 a Uznesenie 2 za arbitrárne.

Záveru OS ZV a KS BB sú v rozpore s vnútroštátnou právnou úpravou a ich následkom je porušenie základného práva alebo slobody Sťažovateľa, v tomto prípade ide o elimináciu vlastníckych práv Sťažovateľa, ako aj jeho práva na spravodlivý súdny proces,

keďže základné práva a slobody subsumujú aj procesnú stránku realizácie základného práva a slobody, nielen jeho materiálny obsah. Z Uznesenia 1 a Uznesenia 2 nepochybne vyplýva skutočnosť, že OS ZV a KS BB pri rozhodovaní nekonali „zákonom ustanoveným postupom“ v zmysle ústavnej definície základných práv a slobôd.»

Na základe uvedeného sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 CoE/78/2010-63 zo dňa 21. 04. 2010 v spojení s Uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 24 Er/415/2008-52 zo dňa 16. 02. 2010 došlo k porušeniu práva Sťažovateľa na súdnu a inú ochranu, k porušeniu práva Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces, ako aj k porušeniu vlastníckeho práva Sťažovateľa garantovaných čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a ods. 4 Ústavy SR, ust. § 1 ods. 1, ust. čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a ust. čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach.

2. Uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 12 CoE/78/2010-63 zo dňa 21. 04. 2010 v spojení s Uznesením Okresného súdu Zvolen sp. zn. 24 Er/415/2008-52 zo dňa 16. 02. 2010 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd SR priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa v zmysle ust. § 31a Zákona o Ústavnom súde. Krajský súd v Banskej Bystrici a Okresný súd Zvolen sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

1. K namietanému porušeniu označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru uznesením okresného súdu č. k. 24 Er 415/2008-52 zo 16. februára 2010

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná len vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti namietanému uzneseniu okresného súdu mohli sťažovatelia podať odvolanie (čo aj využili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie svojich ústavou garantovaných práv

uznesením okresného súdu č. k. 24 Er 415/2008-52 zo 16. februára 2010, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

2. K namietanému porušeniu označených základných práv podľa ústavy a listiny a práv podľa dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 12 CoE 78/2010-63 z 21. apríla 2010

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zmysel a účel princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, rozhodnutia ktorých sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka podala vo svojej veci dovolanie ešte predtým, ako podala sťažnosť ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (dovolanie bolo sťažovateľkou podané 18. mája 2010, pozn.). V okolnostiach daného prípadu tak sťažovateľka podaním dovolania, ako aj podaním sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (Najvyšší súd Slovenskej republiky ako dovolací súd a ústavný súd), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty ústavne aprobovateľné, pretože by tým mohlo dôjsť k vydaniu dvoch rozdielnych rozhodnutí v tej istej veci (m. m. IV. ÚS 146/08, IV. ÚS 363/08, IV. ÚS 228/2010).

Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci dovolacieho súdu vo veci sťažovateľky predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno považovať podanie sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím dovolacieho súdu o poslednom procesnom prostriedku, ktorý bol sťažovateľkou využitý, ako predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010, IV. ÚS 228/2010).

Ústavný súd sa v ostatnom období aj pod vplyvom judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) odklonil od svojej predchádzajúcej judikatúry a v súčasnosti vo svojej rozhodovacej činnosti zastáva názor (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 289/09), podľa ktorého v prípade podania mimoriadneho opravného prostriedku (dovolania) a súbežne podanej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je takáto sťažnosť považovaná za prípustnú až po rozhodnutí o dovolaní.

Ústavný súd už v tejto súvislosti taktiež judikoval (napr. m. m. I. ÚS 184/09, I. ÚS 237/09, I. ÚS 239/09, IV. ÚS 49/2010), že lehota na prípadné podanie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy po rozhodnutí o dovolaní bude považovaná v zásade za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, s výnimkou prípadov, keď to konkrétne okolnosti veci zjavne vylučujú. Nie je preto dôvodné, aby sťažovateľka v prípade, ak podala dovolanie, zároveň podala aj sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, pretože aj za predpokladu, že by dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné,

nemožno sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy smerujúcu proti rozhodnutiu, ktoré predchádzalo rozhodnutiu dovolacieho súdu, odmietnuť pre jej oneskorenosť (porovnaj k tomu tiež rozsudok ESĽP z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská proti Českej republike, sťažnosť č. 46129/99 a jeho body 51, 53, 54).

Ak by sa ústavný súd vecne zaoberal sťažnosťou sťažovateľky pred rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o podanom dovolaní, mohol by neprípustne zasiahnuť do rozhodovania všeobecných súdov. V prípade, že by ústavný súd čakal na rozhodnutie dovolacieho súdu, mohlo by to viesť k neúmernému predĺženiu konania o sťažnosti.

Z týchto dôvodov sa ústavný súd podanou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale podľa zásady *ratio temporis* ju v časti, v ktorej sťažovateľka namietala porušenie svojich ústavou garantovaných práv uznesením krajského súdu č. k. 12 CoE 78/2010-63 z 21. apríla 2010, po predbežnom prerokovaní odmietol ako neprípustnú podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti sťažovateľky ako celku bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších nárokoch sťažovateľky uplatnených v jej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. augusta 2010